

**Federaal Agentschap
voor de Veiligheid
van de Voedselketen**

Interne Audit, Kwaliteit &
Preventie

AC – Kruidtuin
Food Safety Center
Kruidtuinlaan, 55
B-1000 Brussel
Tel. 02 211 82 11

www.favv.be
ON 0267 387 230

Jaarverslag interne audit Activiteiten 2015

Auditcomité FAVV

Onze opdracht is te waken
over de veiligheid van de
voedselketen en de kwaliteit
van ons voedsel, ter
bescherming van de
gezondheid van
mens, dier en plant.

Inhoudstafel

1.	Woord vooraf	3
2.	Definitie, missie en doelstellingen van de interne audit.....	4
2.1.	Definitie	4
2.2.	Missie en doelstellingen	4
3.	Actoren van het intern auditproces	5
3.1.	Het Auditcomité van de Federale Overheid (ACFO).....	5
3.2.	De Federale Interne Auditdienst (FIA)	5
3.3.	Het Auditcomité van het FAVV.....	6
3.4.	De interne auditcel	6
3.5.	De technische experts	7
3.6.	De interne technische auditoren van DG Labo	7
3.7.	Het Food and Veterinary Office (FVO) als Europese speler.....	8
3.8.	Andere nationale spelers	8
3.9.	Rekenhof	8
4.	Organisatie van de interne auditcel	9
4.1.	Structuur en budget.....	9
4.2.	Werking van de interne auditcel.....	9
4.2.1.	Functieprofielen en evaluatie	9
4.2.2.	Vorming	9
4.2.3.	Ondersteunende tools voor de audit.....	9
4.2.4.	Rapportering van de activiteiten.....	10
4.2.5.	Continue verbetering	10
4.2.6.	Werking binnen de nationale context	11
4.2.7.	Werking binnen de Europese context	11
5.	Overzicht van de interne auditactiviteiten 2015.....	12
5.1.	Zekerheidsverstrekkende activiteiten.....	12
5.1.1.	Opmaak van het auditprogramma 2015	12
5.1.2.	Realisatie van het auditprogramma 2015	12
5.1.3.	Doelstellingen en KPI van de interne auditcel	14
5.1.4.	Belangrijkste conclusies van de initiële audits uitgevoerd door de interne auditcel	15
5.1.5.	Resultaten van de opvolgingsaudits	16
5.1.6.	Belangrijkste conclusies van de audits uitgevoerd door DG Labo.....	17
5.1.7.	Overzicht van de externe audits voor certificering en accreditatie van het FAVV	17
5.2.	Raadgevende activiteiten en specifieke onderzoeksadren	17
6.	Follow-up van de actieplannen	18
6.1.	Interne auditcel.....	18
6.2.	DG Labo	18
6.3.	EMAS	18
7.	Verslag van de interne controle	20
8.	Algemene conclusie.....	21
9.	Afkortingen.....	22
10.	Bijlage 1: Auditprogramma 2015.....	23

1. Woord vooraf

Het charter van de interne audit bepaalt dat het Auditcomité van het FAVV jaarlijks een activiteitenverslag over de interne auditactiviteiten moet indienen. Dit verslag is al het 9e sinds de oprichting van de interne auditcel bij het FAVV. U vindt in het verslag een beschrijving van de actoren van het auditproces, de organisatie van de interne auditcel, een overzicht van de in 2015 uitgevoerde auditactiviteiten, een overzicht van de externe audits en de belangrijkste conclusies.

In 2015 werden nieuwe strategische en operationele doelstellingen geformuleerd in het 5^e businessplan van het FAVV (periode 2015-2017). Er werd geen specifieke doelstelling voor de interne auditdienst geformuleerd.

Het permanent zorg dragen voor de kwaliteit en de efficiëntie van het werk als onderdeel van het optimaal beheer van de organisatie is voor het senior management een strategische doelstelling. Een door het personeel gedragen en geïmplementeerd systeem van interne controle en gecertificeerde kwaliteitssystemen gericht op continue verbetering dienen hiertoe bij te dragen. Het is de missie van de interne auditdienst om aan het senior management een redelijke zekerheid te verschaffen dat deze systemen effectief en efficiënt functioneren.

In de loop van 2015 werd Pierre Naassens als lid van het Auditcomité vervangen door Vicky Lefevre die de functie van Directeur-generaal van het bestuur Controlebeleid opnam. Gezien de ontbinding van het OIVO, heeft de Belgische vereniging voor onderzoek en expertise voor de consumentenorganisaties (BV OECO) voorlopig een vertegenwoordiger (Steve Carlos Braem) afgevaardigd in het Auditcomité.

Het Auditcomité bevestigt de onafhankelijkheid van de interne auditcel binnen de organisatie.

Peter Maes

Voorzitter van het Auditcomité 2015

2. Definitie, missie en doelstellingen van de interne audit

2.1. Definitie

Interne audit is een onafhankelijke en objectieve activiteit die de organisatie een zekere garantie geeft over de mate van beheersing van zijn processen en activiteiten, hiervoor verbeteropportunities aanbrengt en zo een toegevoegde waarde betekent voor de organisatie.

De interne audit helpt een organisatie haar doelstellingen te verwezenlijken door middel van een systematische en methodische benadering om de effectiviteit van de processen met betrekking tot risicobeheer, controle en organisatiebeheer (governance) te evalueren en te verbeteren.

2.2. Missie en doelstellingen

De interne audit van het FAVV is een onafhankelijke waarderings- en evaluatiefunctie, opgericht om de activiteiten van de organisatie te bestuderen en te evalueren als dienstverlening aan de gehele organisatie.

De doelstellingen van de interne audit zijn:

- de conformiteit met wettelijke voorschriften (nationaal en EU) en relevante kwaliteitseisen (normen) nagaan;
- verifiëren of de processen van good governance zijn vastgelegd, gekend zijn, worden begrepen en toegepast worden;
- onderzoeken of het FAVV in staat is om haar doelstellingen te bereiken en dit op een efficiënte wijze;
- het systeem van interne controle evalueren op haar goede werking, doeltreffendheid en efficiëntie.

De volgende ingebouwde structuren verzekeren een hoge graad van objectiviteit en onafhankelijkheid van het interne auditproces:

- de hoge plaats van de interne auditcel binnen de organisatie, met name een dienst van de CEO;
- het bestaan van een federaal Auditcomité (ACFO) en een Auditcomité van het FAVV (zie 3.1 en 3.2);
- het bestaan van een auditcharter en een deontologische code voor de interne auditor waarin o.a. de interne auditbasisprincipes zijn opgenomen (onafhankelijkheid, deskundigheid, integriteit, objectiviteit, onbeperkte toegang tot alle activiteiten, eigendommen, bestanden, personeel en informatie);
- een periodieke onafhankelijke doorlichting van het interne auditproces door externen;
- een transparante wijze van rapportering en de publicatie van de rapporten en actieplannen op het intranet;
- een rapportering naar en supervisie door de bovenvermelde auditcomités.

3. Actoren van het intern auditproces

3.1. Het Auditcomité van de Federale Overheid (ACFO)

Sinds 2010 staan de interne auditactiviteiten van het FAVV onder toezicht van het Auditcomité van de Federale Overheid (ACFO).¹ Het is een onafhankelijk adviesorgaan ten behoeve van de federale regering die moet bijdragen tot het goed bestuur van de federale overheidsdiensten en ervoor moet zorgen dat de federale overheidsdiensten het geld van de belastingplichtigen goed besteden. Het ACFO neemt nota van het auditprogramma en geeft zijn mening hierover.

In 2015 heeft het ACFO 2 rapporten opgesteld waarvan 1 rechtstreeks betrekking heeft op de werking van het interne controlesysteem van het FAVV. De belangrijkste conclusies beschreven in dit rapport is dat de interne auditdienst van het FAVV professioneel en gestructureerd werkt. Wat het intern controlesysteem betreft, toont het FAVV aan dat haar organisatie belang hecht aan het intern controlesysteem en de verbetering ervan. Het ACFO formuleert in haar rapport een aantal aanbevelingen en opportuniteiten tot verbetering zoals onder meer de aanstelling en evaluatie van een *Chief Audit Executive* (CAE) die geen andere functionele verantwoordelijkheden draagt over te auditeren diensten. Blijvende aandacht dient besteed te worden aan het risicomanagementproces (identificeren risico-indicatoren, impactanalyse, controlemaatregelen, monitoringtools).

3.2. De Federale Interne Auditdienst (FIA)

Het regeerakkoord van 10 oktober 2014 stelt de organisatie van een gemeenschappelijke interne audit voor de federale overheidsdiensten voorop. Op 17 juli 2015 werd door de ministerraad een nota goedgekeurd voor de oprichting van een gemeenschappelijke interne auditdienst (GIAD) tegen 1 januari 2016. Tijdens de implementatie van de voorstellen (interne structuur, financiering, overgangsmaatregelen) vermeld in deze nota, bleek dat de vooropgestelde deadline te ambitieus was. Op 11 december 2015 keurde de ministerraad een ontwerp van KB goed tot oprichting van de Federale Interneauditdienst (FIA).

De FIA zal opgericht worden onder het administratief gezag van de FOD Kanselarij van de Eerste Minister, maar maakt er geen deel van uit. De FOD Kanselarij zorgt voor de administratieve en logistieke ondersteuning. De FIA zal voor elke aangesloten organisatie de betrouwbaarheid van het intern controlesysteem evalueren, alsook haar risico- en organisatiebeheer (good governance). De dienst zal op termijn ook belast worden met het uitvoeren van activiteiten inzake forensische audit. De FIA zal zijn activiteiten uitoefenen onder toezicht van het ACFO en geleid worden door een verantwoordelijke interne audit (VIA). Het oprichtingstijdstip is voorzien voor begin april 2016.

Het KB tot oprichting van de FIA voorziet dat een aantal overheidsdiensten in een later stadium zullen toetreden: het Ministerie van defensie, de FOD Financiën, het Federaal Agentschap voor Geneesmiddelen en Gezondheidsproducten (FAGG) en het FAVV. Het FAVV moet namelijk een aantal Europese verplichtingen naleven en voldoen aan de eisen van de ISO-normen. De FIA kan niet garanderen dat zij bij de start van haar werkzaamheden hieraan tegemoet kan komen. Deze verplichtingen zullen in het kader van een integratietraject in kaart worden gebracht en op basis daarvan zal bekeken worden hoe de FIA dit kan opnemen in haar auditprogramma. Deze integratie zal gefaseerd verlopen. In een eerste fase zullen de interne audits inzake transversale processen (HR, ICT, ...) opgenomen worden in het auditprogramma van de FIA. Van zodra de FIA een voldoende maturiteit heeft opgebouwd zouden in een tweede fase ook de operationele audits overgedragen kunnen worden. De toetreding van het FAVV tot de FIA wordt ten laatste op 1 januari 2018 voorzien.

¹ Het ACFO werd opgericht bij het KB van 17 augustus 2007 en is samengesteld uit 7 leden.

3.3. Het Auditcomité van het FAVV

Het Auditcomité heeft als opdracht de CEO en het Directiecomité van het FAVV bij te staan door toezicht te houden op de werking van het FAVV. Het Auditcomité werd opgericht bij artikel 11 van het KB van 20 december 2007² en heeft als belangrijkste taken:

- beoordelen van het jaarlijks auditprogramma, de tussentijdse auditaanvragen en de driemaandelijke revisies van het jaarlijks auditprogramma;
- opvolgen van de uitgevoerde interne en externe audits;
- evalueren van de uitgevoerde audits;
- opmaak van een jaarverslag.

In 2015 werd het Auditcomité voorgezeten door Peter Maes (externe consultant en expert in audit en kwaliteitszorg) met de volgende leden:

- Pierre Naassens: Directeur-generaal Controlebeleid a.i. en vanaf het tweede trimester vervangen door Vicky Lefevre (Directeur-generaal Controlebeleid);
- Yvan Dejaegher: sectorvertegenwoordiger (BEMEFa);
- Ana Granados-Chapatte: sectorvertegenwoordigster (FWA);
- Joost Vandenbroucke: consumentenvertegenwoordiger (Test-Aankoop);
- Sophie Thise: consumentenvertegenwoordigster (OIVO) en wegens ontbinding van OIVO vervangen door Steve Carlos Braem van de Belgische vereniging voor onderzoek en expertise voor de consumentenorganisaties (OECO);
- Martine Delanoy: vertegenwoordigster van de voogdijminister Willy Borsus.

De interne auditoren, alsook een vertegenwoordiger van DG LABO (kwaliteitscel) zijn aanwezig op de vergaderingen van het Auditcomité maar hebben geen stemrecht. Een vertegenwoordiger van het ACFO wordt tevens uitgenodigd. In 2015 is het Auditcomité 3 keer bijeengekomen nl. op 25 februari, 17 juni en 22 september. De vergadering van 24 november is door overmacht (terreurdreigingsniveau 4 voor het Brussels Hoofdstedelijk Gewest) niet kunnen doorgaan. Het secretariaat wordt verzorgd door de CAE (directeur IAQP) die, in overleg met de voorzitter van het Auditcomité, de agenda bepaalt en de verslagen van de vergaderingen opstelt.

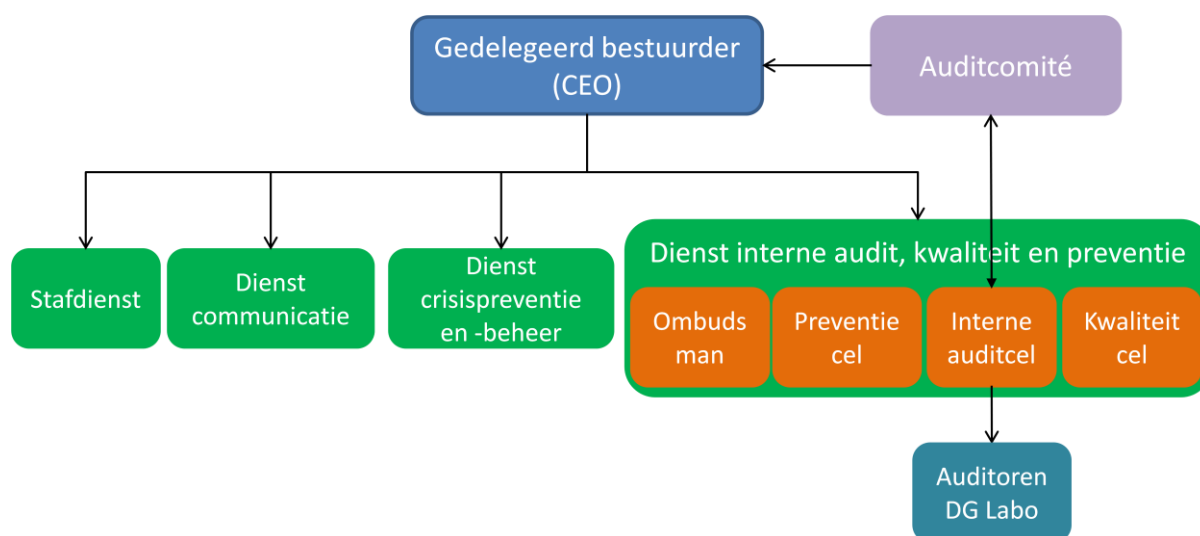
3.4. De interne auditcel

De interne auditcel maakt deel uit van de dienst IAQP (interne audit, kwaliteit, preventie en ombudsdienst). IAQP is een dienst van de CEO en rapporteert over zijn auditactiviteiten aan het Auditcomité van het FAVV, het ACFO en aan het management van het FAVV.

De interne auditcel is verantwoordelijk voor het opstellen van het jaarlijks auditprogramma (zie 5.1.1), de rapportering ervan en is ook het aanspreekpunt voor het Auditcomité en het management. Een deel van dit auditprogramma wordt uitgevoerd door de interne technische auditoren van DG LABO (zie 3.6). Deze structuur wordt in de onderstaande figuur schematisch weergegeven.

² KB van 20 december 2007 tot vaststelling van de vestigingsplaats, de organisatie en de werking van het Federaal Agentschap voor de Veiligheid van de Voedselketen.

Figuur 1: Organogram van de diensten van de CEO met positionering van de dienst interne audit, kwaliteit en preventie (IAQP).

3.5. De technische experts

Voor het uitvoeren van haar taken doet de interne auditcel beroep op medewerkers van andere diensten die over een technische expertise en/of ervaring beschikken betreffende de geauditeerde scope. Deze samenwerking is voorzien in zowel de IIA-norm, de norm ISO-19011 als in de Europese beschikking 2006/677/EG³. Deze "ad hoc"-auditoren of technische deskundigen worden voor de duur van de audit onder toezicht van de directeur IAQP geplaatst en aangestuurd door de hoofdauditor. Alvorens hun auditactiviteiten op te nemen krijgen zij een opleiding over het verloop van het intern auditproces en ondertekenen zij het charter en de deontologische code van de interne audit. In 2015 heeft de interne auditcel beroep gedaan op een aantal technische experts van DG Controle alsook op twee experts van andere overheidsdiensten (FAGG en FOD P&O).

3.6. De interne technische auditoren van DG Labo

Het ACFO had in haar rapport van 2014 aanbevolen om de positie van de interne auditoren van DG Labo in het auditproces te verduidelijken. De manier waarop de interne audits van de laboratoriumactiviteiten worden georganiseerd, werd daarom in 2015 gewijzigd. Elk (sub)proces waarvan DG Labo proceseigenaar is, zal in de toekomst door de interne auditdienst van IAQP minstens eenmaal per cyclus van 5 jaar geauditeerd worden (systeemaudits). Dit zal gebeuren op basis van een meerjarenprogramma beheerd door de kwaliteitscel van DG Labo. Daarnaast worden er technische audits uitgevoerd (minstens 1 technische audit per labo per jaar rekening houdende met de BELAC-accreditiacyclus) door de interne technische auditoren van DG Labo. Dit zijn medewerkers van DG Labo of van een externe partner die beschikken over de nodige technische competenties om de conformiteit van de betreffende technische scope te evalueren. Deze technische experts zullen niet gekwalificeerd worden als interne auditor. Tot slot bestaat er de mogelijkheid om naar aanleiding van een uitbreiding van de accreditatiescope en/of de vaststelling van bepaalde knelpunten bijkomende interne audits toe te voegen aan het auditprogramma.

Deze wijzigingen werden reeds aangepast in de procedure "Interne audit DG Laboratoria: praktisch" (2014/877/LAB) maar dienen nog gevalideerd te worden door de CAE en de Directeur-generaal Laboratoria. In 2015 werden reeds 2 systeemaudits, die aanvankelijk zouden uitgevoerd worden door interne auditoren van DG Labo, overgenomen door de interne auditcel.

³ Beschikking 2006/677/EG van 29 september 2006 houdende de richtsnoeren tot vaststelling van criteria voor het uitvoeren van audits op grond van Verordening (EG) nr. 882/2004 van het Europees Parlement en de Raad inzake officiële controles op de naleving van de wetgeving inzake diervoeders en levensmiddelen en de voorschriften inzake diergezondheid en dierenwelzijn.

3.7. Het Food and Veterinary Office (FVO) als Europese speler

Het FVO gaat na of de lidstaten de Europese normen en wetgeving naleven, o.a. met betrekking tot de interne audit (artikel 4.6 van Verordening 882/2004⁴ en beschikking 2006/677/EG). Tijdens die missies bevragen zij de lidstaten naar het uitvoeren van audits gelinkt aan specifieke topics die onder de Europese reglementering vallen. In 2015 heeft het FVO bij het FAVV 5 audits en 3 studiebezoeken uitgevoerd:

- 2015-7574 – Plant Health: New and Emerging Risks including Surveillance (januari): studiebezoek;
- 2015-7587 – Share of Best Practice in Slaughter Hygiene (maart): studiebezoek;
- 2015-7622 – Private Certification Schemes for Feed (oktober): studiebezoek;
- 2015-7602 – Import Controls for Plant Health (januari): de fytosanitaire invoercontroles worden door het FAVV conform de Europese regelgeving uitgevoerd. De effectiviteit van de invoercontroles (representativiteit van de monsters) en de tijdige kennisgeving van notificaties verdient nog bijzondere aandacht (5 aanbevelingen);
- 2015-7511 – Control of Residues and Contaminants in Live Animals and Animal Products including Controls on Veterinary Medicinal Products (februari): het Belgisch residucontroleprogramma wordt conform de Europese regelgeving uitgevoerd. Het registratiesysteem (houden van diergeneesmiddelen) kan verbeterd worden (4 aanbevelingen);
- 2015-7470 – Control of the Marketing and Use of Plant Protection Products (april): het controlesysteem wordt door het FAVV zeer goed beheerd. Enkele tekortkomingen werden vastgesteld op het niveau van de registratie van fytofarmaceutische producten en etikettering. Er wordt te weinig aandacht besteed aan controles met het oog op de detectie van illegale en/of namaakproducten (7 aanbevelingen);
- 2015-7653 – General Follow-up Mission (september – oktober): 35 van de 50 aanbevelingen werden afgesloten;
- 2015-7450 – Microbiological Contamination (oktober): het rapport werd nog niet ter beschikking gesteld.

Eind 2015 heeft de FVO aangekondigd om begin 2016 een evaluatie uit te voeren naar het intern auditproces van het FAVV. Deze externe audit heeft plaatsgevonden van 18 tot en met 22 januari 2016.

3.8. Andere nationale spelers

Op 3 april 2015 heeft de bedrijfsrevisor van het FAVV (KPMG) geoordeeld dat de financiële staten over het boekjaar tot 31 december 2014 een getrouw beeld van het vermogen, van de financiële toestand en van de resultaten van het FAVV geven en dat deze in overeenstemming zijn met de in België toepasselijke wettelijke en bestuursrechtelijke voorschriften. Het bestaan van het interne controlesysteem van het FAVV betreffende de opstelling en de getrouwe weergave van de financiële staten maakt onderdeel uit van deze beoordeling. De bedrijfsrevisor spreekt zich in zijn verslag niet uit over de effectiviteit van het interne controlesysteem.

3.9. Rekenhof

In 2015 voerde het Rekenhof een controle uit van openbare aanbestedingen binnen het FAVV. Er werden 31 dossiers, verspreid over alle diensten van het FAVV, opgevraagd en onderzocht. De dossiers werden onderzocht op het vlak van de naleving van de Europese en Belgische regelgeving inzake overheidsopdrachten alsook op het vlak van de naleving van de wet van 29 juli 1991 betreffende de uitdrukkelijke motivering van bestuurshandelingen. Uit deze evaluatie blijkt dat het FAVV strikter dient te waken over de naleving van de administratieve aspecten van deze regelgeving. Er werden geen financiële onregelmatigheden vastgesteld. Het FAVV heeft onmiddellijk preventieve acties ondernomen en voorziet in 2016 voor alle betrokkenen een opleiding terzake.

⁴ Verordening 882/2004 van het Europees Parlement en de Raad van 29 april 2004, Artikel 4.6 "De bevoegde autoriteiten voeren interne audits uit of kunnen externe audits laten uitvoeren en nemen op basis van de resultaten daarvan passende maatregelen om ervoor te zorgen dat zij de doelstellingen van deze verordening bereiken. Deze audits moeten aan een onafhankelijke controle worden onderworpen en op een transparante manier worden uitgevoerd".

4. Organisatie van de interne auditcel

4.1. Structuur en budget

In 2015 telde de interne auditcel 4 auditoren (3,6 FTE): 2 Franstalige (2 FTE) en 2 Nederlandstalige (1,6 FTE) medewerkers. De directeur van de dienst IAQP (0,3 FTE) is als Chief Audit Executive (CAE) verantwoordelijk voor de kwaliteitsbewaking van het werk van de interne auditcel. Hij ziet toe op het bereiken van de doelstellingen, de kwaliteit van de audits, de rapportering ervan en evalueert de interne auditoren. De cel audit kan beroep doen op nodige administratieve ondersteuning van het directiesecretariaat IAQP voor een werklast van 0,3 FTE.

De dienst IAQP beschikte in 2015 over een werkingsbudget van 254.491,00 EURO voor audit en kwaliteit. Dit budget werd, naar aanleiding van de federale besparingen en in overleg tussen de CAE en het management, gereduceerd tot 167.370,00 EURO. Hiervan werd 109.214,11 EURO effectief aangewend voor de algemene werkingskosten, de externe audits, het gebruik van externe experts voor de IT-audit, de werkingskosten van het Auditcomité, het lidmaatschap bij het Instituut voor interne auditoren België (IIA-Bel). De budgettaire besparingen hebben geen impact gehad op de auditactiviteiten.

4.2. Werking van de interne auditcel

4.2.1. Functieprofiel en evaluatie

Het functieprofiel van de interne auditor bleef in 2015 ongewijzigd. De evaluatie van de doelstellingen en de KPI's van de cel, alsook de persoonlijke ontwikkelingsdoelstellingen van de interne auditoren werden in 2015 door de CAE geëvalueerd. De CAE werd geëvalueerd door de CEO.

4.2.2. Vorming

In 2015 hebben de 4 interne auditoren en de CAE in totaal 37,5 opleidingsdagen gevolgd. Iedere auditor volgt een aangepast opleidingsprogramma in functie van zijn of haar behoeftes.

- Als voorbereiding op de interne audit “beheer projectmanagement” werd door 1 auditor de opleiding “Auditing Project Management” (georganiseerd door IIA-België) gevolgd;
- Gezien de interne auditcel de ISO 17025 systeemaudits overneemt van DG Labo, hebben 2 auditoren een opleiding hieromtrent gevolgd. De overige 2 auditoren hadden deze opleiding in het verleden reeds gevolgd;
- Het ganse auditteam heeft in november 2015 deelgenomen aan de jaarlijkse conferentie van IIA-België dat dit jaar in het teken stond van de publieke sector en de oprichting van een federale interne auditdienst;
- In juli heeft 1 auditor deelgenomen aan de IIA-Conferentie te Vancouver;
- De operationele doelstelling waarbij elke auditor in de periode 2013-2015 inzicht diende te verwerven in de werking van het interne auditproces van een andere overheidsdienst werd gerealiseerd;
- De OFO-opleiding rond de toepassing van de LEAN-principes op het interne auditproces werd begin 2015 verder afgewerkt;
- Tot slot heeft 1 auditor deelgenomen aan de B-cursus van de BTSF-auditopleiding (Better Training for Safer Food project georganiseerd door de Europese Commissie) zodat het ganse team dit opleidingsprogramma heeft voltooid.

De BTSF-auditopleiding zal in 2016 en 2017 verder gezet worden en tijdens de FVO-bijeenkomst van het National Audit System Network (NAS) in oktober 2015 werd aan België gevraagd om, gezien de hoge maturiteitsgraad van haar intern auditproces, lesgevers te voorzien. Het management van het FAVV heeft haar participatie hierin toegezegd.

4.2.3. Ondersteunende tools voor de audit

De organisatie van het intern auditproces staat beschreven in een aantal procedures en instructies. In 2015 werden twee werkinstructies gefinaliseerd (opleiding en evaluatie van interne auditoren, tevredenheidsenquête na de interne audit). In 2016 dienen een aantal procedures gereviseerd te worden.

Gezien de interne auditcel een dienstverlener is voor de ganse organisatie en het management in het bijzonder tracht ze haar werking continu bij te schaven ten dienste van deze partners. In 2015 werd een algemene tevredenheidsenquête verstuurd naar de CEO en de 4 Directeurs-generaal. Tijdens een overlegvergadering werden de resultaten van deze enquête besproken. Dit overleg heeft tot een aantal voorstellen geleid zoals bijvoorbeeld het beter definiëren en aflijnen van de scope en doelstellingen van de interne audit. Deze werden behandeld op het Directiecomité van september. Het voorstel om eerst een draftverslag te schrijven en dit naderhand ter gelegenheid van de slotvergadering te bespreken, die dan enkele weken na de auditactiviteiten zou plaatsvinden, werd door het Directiecomité niet ondersteund. Het niet langer houden van een slotvergadering in de buitendiensten zelf vind het Auditcomité geen goede praktijk en zij adviseert om toch een formele debriefing in de PCE te houden alvorens de slotvergadering in Brussel te laten plaatsvinden.

De interne auditcel maakt gebruik van een aantal tools (Excel-tabellen) om het auditproces te monitoren en bij te sturen waar nodig:

- de opvolging van het jaarlijkse auditprogramma. Deze tabel dient eveneens om de KPI's van de cel te berekenen en op te volgen;
- de opvolging van de actieplannen: status en opvolging van de aanbevelingen;
- het audituniversum (onderverdeeld in een procesuniversum en sectorieel universum).

4.2.4. Rapportering van de activiteiten

Op de 3-maandelijkse bijeenkomsten van het Auditcomité wordt door de CAE, als secretaris van het Auditcomité, een tussentijdse evaluatie gegeven van de gerealiseerde doelstellingen. De verslagen van deze bijeenkomsten werden gepubliceerd op de intranetpagina van het FAVV. In 2015 werd in het kader van het aangepast activiteitenverslag van het FAVV ook beslist om het jaarverslag interne audit van 2014 zowel op het intranet als op de FAVV-website te publiceren⁵.

Presentaties over de werking van de interne audit werden zowel in het kader van de directiebeoordeling, als aan het Raadgevend Comité en het Managementoverlegcomité van DG Controle gegeven.

4.2.5. Continue verbetering

De interne auditcel streeft ernaar om continue haar werkzaamheden te verbeteren teneinde haar dienstverlening naar het management te verhogen. Alle ontvangen opmerkingen die betrekking hebben op deze dienstverlening worden door de CAE geregistreerd in een boordtabel en worden indien nodig besproken met de interne auditoren. In deze tabel wordt een onderscheid gemaakt tussen aanbevelingen, klachten en aandachtspunten. Van de 17 ontvangen aanbevelingen, zijn er 2 geformuleerd door het ACFO en waarvoor nog een actie dient uitgevoerd te worden (het auditcharter formeel laten goedkeuren door het ACFO en verzekeren dat de benoeming en evaluatie van de CAE conform het KB van 2007 wordt uitgevoerd). De 8 ontvangen klachten werden behandeld. Voor 2 van de 21 ontvangen aandachtspunten dient nog een actie uitgevoerd te worden. Eén hiervan heeft betrekking op de positie van de CAE en valt samen met de aanbeveling van het ACFO. Een tweede aandachtspunt betreft het voorstel om een horizontale audit op te nemen in het auditprogramma waarbij geëvalueerd wordt of alle aspecten van de Europese Verordening 882/2004 door het FAVV worden toegepast.

Tabel 1: Overzicht van de ontvangen opmerkingen betreffende de werking van de interne auditcel.

Type opmerking	Aantal ontvangen opmerkingen	Aantal afgesloten opmerkingen (dd 08/03/2016)
Aanbeveling	17	15
Klacht	8	8
Aandachtspunt	21	18

⁵ http://www.afsca.be/auditcomite/documents/2015-06-29_jaarverslag-AI-2014_NL.pdf

4.2.6. Werking binnen de nationale context

De CAE heeft in 2015 aan de maandelijks coördinatievergaderingen, georganiseerd door het secretariaat van het ACFO, deelgenomen tot en met maart waarna deze vergaderingen nadien binnen de schoot van de FOD B&B overgenomen werden als netwerk van interne auditdiensten. Het auditprogramma van 2015 werd bij het ACFO ingediend en gepresenteerd op 26 mei 2015. Het programma is volgens het ACFO uitstekend opgebouwd en gedocumenteerd. Er zijn geen specifieke aandachtspunten voor verbetering. Het jaarverslag (activiteiten 2014) van de interne audit werd op 15 april 2015 verstuurd aan het ACFO.

In het kader van de externe certificatie en accreditatie (ISO 9001, ISO 17020) werd de werking van de interne auditcel door de externe auditoren geëvalueerd. De externe auditoren beschouwen het kwalificatieprogramma van de interne auditoren als gestructureerd. De volgende mogelijkheden tot verbetering werden geformuleerd:

- De categorie S (ABS-classificatiesysteem van de aanbevelingen) opsplitsen in enerzijds aandachtspunten, met een verplichte registratie en opvolging van de corrigerende/preventieve maatregel, en anderzijds suggesties waar de geauditeerde vrij gelaten wordt om een actie te ondernemen;
- De eisen van de norm toevoegen in het “audit universum risicoanalyse” om te garanderen dat alle processen aan bod komen;
- Op het evaluatieformulier van de interne auditoren een vak voorzien waarin de eindconclusie van de evaluatie kan geformuleerd worden.

In 2015 heeft de CAE aan 4 vergaderingen van het Auditcomité van FAGG deelgenomen. Op vraag van het FAGG heeft de interne auditcel van het FAVV in 2015 een auditopleiding gegeven aan een aantal interne auditoren in opleiding van het FAGG.

4.2.7. Werking binnen de Europese context

In 2015 heeft de interne auditcel deelgenomen aan de 2 vergaderingen van het National Audit System Network (26/3/2015 en 26/10/2015) georganiseerd door het FVO te Grange (Ierland). Tijdens de bijeenkomst in maart werd het op risico gebaseerd meerjarenauditprogramma van het FAVV gepresenteerd aan de lidstaten. Het guidance document rond “auditbewijs” werd besproken en goedgekeurd.

In het kader van een benchmarking van het Food Safety Authority of Ireland (FSAI) heeft de interne auditdienst van het FAVV in februari 2015 haar auditproces en –methodologie gepresenteerd. Het beheer van externe fraudeonderzoeken in de voedselketen werd door de Nationale Opsporingseenheid (NOE) toegelicht aan de Ierse collega's. De voorstelling van de resultaten van deze benchmarking werd in oktober in Dublin door de CAE bijgewoond.

5. Overzicht van de interne auditactiviteiten 2015

5.1. Zekerheidsverstrekken activiteiten

5.1.1. Opmaak van het auditprogramma 2015

Het meerjaren auditprogramma is gebaseerd op een risicoanalyse en berust op 2 pijlers:

- een procesaudituniversum van de FAVV-processen (in totaal 47 items);
- een sectorieel audituniversum op basis van de Verordening 882/2004 en het businessplan van het FAVV (in totaal 40 items).

Voor elk van de 2 deeluniversums wordt een risico- of vulnerabiliteitsrooster opgesteld met een weging voor de gehanteerde criteria. Rekening houdend met de input van het management werd vanuit de multi-jarenplanning 2014-2016 het auditprogramma voor 2015 gedistilleerd. Andere parameters waar rekening mee gehouden worden zijn:

- de opdeling van het audituniversum zoals bepaald in de Europese regelgeving (artikel 4.6 van Verordening 882/2004);
- de uitvoering van 2 algemene opvolgingsaudits en;
- de uitvoering van second party audits bij externe organisaties aan wie taken en bevoegdheden die vallen onder de bevoegdheid van het FAVV worden toegewezen.

Het voorstel van auditprogramma werd op 24 september 2014 besproken op de vergadering van het Auditcomité van het FAVV waarbij enkele aanpassingen werden aangebracht. Het aangepast auditprogramma werd op 17 november 2014 gepresenteerd op het Directiecomité. Op 1 december 2014 werd het auditprogramma 2015 op intranet gepubliceerd.

Het initieel auditprogramma 2015 bevat 43 interne audits en omvat zowel de audits die door de interne auditcel als deze die door de auditoren van DG Labo worden uitgevoerd.

- 18 operationele audits (8 uit het sectoruniversum, 10 uit het procesuniversum al dan niet gecombineerd met second party audits) en 2 opvolgingsaudits vanuit het meerjaren auditprogramma;
- 17 systeem/technische ISO 17025-audits;
- 6 EMAS-audits.

In de loop van het jaar worden wijzigingen aangebracht aan dit auditprogramma. Deze wijzigingen worden steeds ter goedkeuring voorgelegd aan het Auditcomité van het FAVV en het management. Een gedetailleerd overzicht van het volledig auditprogramma wordt als bijlage 1 toegevoegd aan dit verslag.

5.1.2. Realisatie van het auditprogramma 2015

1. Interne auditcel

Van de 20 initieel geprogrammeerde audits werden er 18 uitgevoerd. De audit 2015-19 (Samenwerking met Rendac) werd geannuleerd omdat het auditteam tijdens haar auditvoorbereiding heeft vastgesteld dat Rendac haar werkingproces structureel aan het wijzigen is. Deze audit zal op een later, nog te bepalen, tijdstip uitgevoerd worden. De audit 2015-03 (Beheer en uitvoering van versterkte controles) werd vervangen door de audit 2015-21 (Beheer van de wegcontroles) gezien de scope van de audit 2015-03 overlapt met de scope van de FVO-audit 2015-7511.⁶ Op vraag van DG Labo heeft de interne auditcel 2 systeemaudits (2015-22 en 2015-23) overgenomen. In totaal heeft de interne auditcel in 2015 dus 21 audits uitgevoerd. (Zie figuur 2)

⁶ FVO report 2015-7511: Control of residues and contaminants in live animals and animal products including controls on veterinary medicine products

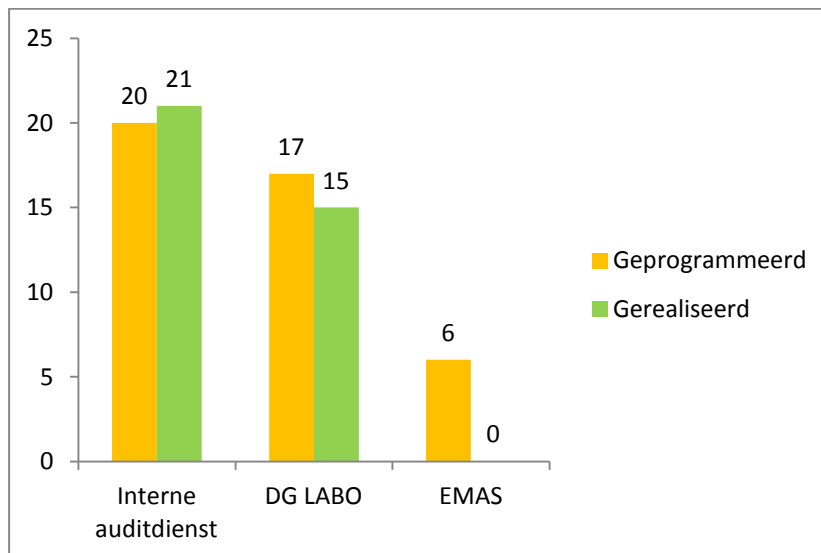
2. DG Labo

Aanvankelijk had DG Labo 17 interne audits geprogrammeerd voor 2015. De 3 geplande systeemaudits gepland in de labo's Luik, Tervuren en Gentbrugge werden geannuleerd gezien deze in april 2015 extern werden geauditeerd door BELAC. De 2 overige systeemaudits (LABO 2015-04 en LABO 2015-05) werden overgedragen aan de interne auditcel van IAQP. De 5 technische audits voor de uitbreiding van de scope (LABO 2015-13, 2015-14, 2015-15, 2015-16 en 2015-17) werden gecombineerd met de technische audits geprogrammeerd in het kader van de accreditatiecyclus (2015-6, 2015-7, 2015-8, 2015-9 en 2015-10). In de loop van het jaar werden er bijkomend 3 interne audits uitgevoerd als voorbereiding op een FVO audit (LABO 2015-19 en 2015-20) en in het kader van een uitbreiding van de scope (LABO 2015-21). In totaal werden er in 2015 door DG Labo 15 audits uitgevoerd.

3. EMAS-audits

De 6 geprogrammeerde audits werden niet uitgevoerd. Op het directiecomité van 9 februari 2015 werd, na een kosten-batenanalyse uitgevoerd bij DG LABO, DG CONT en de diensten van het FSC, namelijk beslist om het milieu- en duurzaamheidsbeleid niet meer apart te certificeren maar op te nemen binnen het algemeen kwaliteitsmanagementsysteem van het FAVV (ISO 9001).

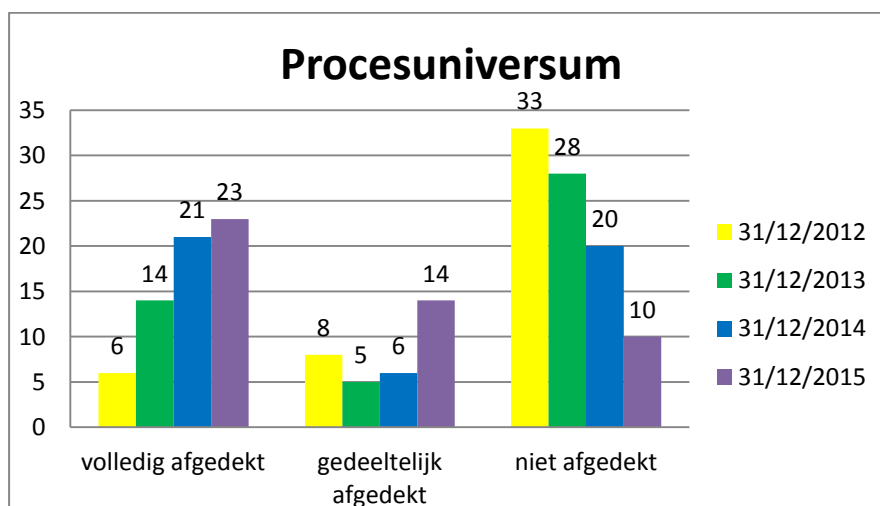
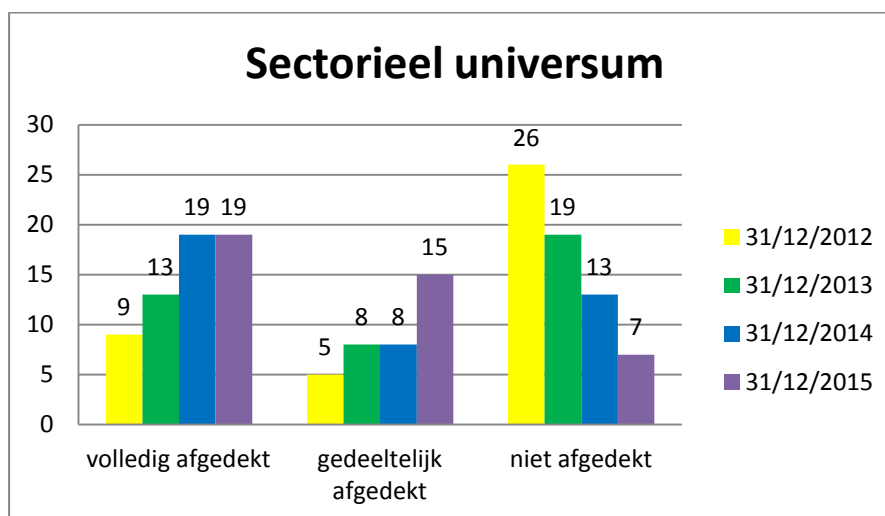
Figuur 2: Realisatie van het auditprogramma 2015

4. Realisatie van het audituniversum

In 2015 werd een evenwichtige programmering ingebouwd waardoor na de realisatie van het auditprogramma al 23 van de 47 sectoren van het procesuniversum en 19 van de 40 sectoren van het sectorieel universum volledig afgedekt zijn. Nog 7 sectoren van het sectorieel universum en 10 sectoren van het procesuniversum dienen in 2016 opgenomen te worden in het auditprogramma van 2016. (Zie Figuur 3)

Figuur 3: Realisatie van het audituniversum cyclus 2012-2016 na de uitvoering van het auditprogramma 2015.

5.1.3. Doelstellingen en KPI van de interne auditcel

De interne audit 2015-07 (Ontwerpen van het monsternemingsplan) werd niet opgenomen in de berekening van de KPI's. Deze audit werd beschouwd als een testcase waarbij het draftverslag vóór de slotvergadering aan de geauditeerden werd opgemaakt. Na ontvangst van de opmerkingen werd vervolgens de slotvergadering gehouden. Deze werkwijze werd echter door het management niet gedragen en zal dus niet verder gebruikt worden.

De slotvergaderingen werden, uitgezonderd voor één audit, steeds binnen de 5 werkdagen na de laatste auditactiviteit gehouden. De auditoren hadden gemiddeld 31 dagen nodig om het drafrapport te versturen naar de geauditeerde diensten. De ontvangen opmerkingen werden gemiddeld binnen de 7 dagen verwerkt in een finaal auditrapport. Ten opzichte van 2014 zijn de gerealiseerde KPI's grotendeels hetzelfde gebleven.

Tabel 2: Overzicht van de KPI's gerealiseerd in 2015 door de interne auditcel (dd 10/02/2016)

Activiteit	KPI	Realisatie 2015	Gemidd aantal dagen 2015	Realisatie 2014	Gemidd aantal dagen 2014
Realisatie auditprogramma	80% tegen 31 december	105%	-	95%	-
Slotvergadering*	100 % < 5 werkdagen	95%	3	100%	2
Verzenden ontwerprapport**	90% < 30 kalenderdagen	70%		78%	
	100% < 50 kalenderdagen	95%	31	94%	32
	> 50 kalenderdagen	100%		100%	
Verzenden finaal rapport***	80% < 10 werkdagen	89%		80%	
	100% < 20 werkdagen	100%	7	93%	7
	> 20 werkdagen				

* na de laatste auditactiviteit, op basis van 20 audits (niet 2015-07)

** na de slotvergadering

*** na ontvangst van de laatste opmerkingen

5.1.4. Belangrijkste conclusies van de initiële audits uitgevoerd door de interne auditcel

De audits uit het sectorieel universum (broeierijen, pluimvee sector, varkenssector, diersoorten niet bestemd voor humane consumptie, invoercontroles, zaaizaden, vermeerderingsmateriaal, pootgoed, in vitro, embryo en sperma, bijensector en andere productie van dieren) tonen aan dat de uitvoering van het inspectie- en monsternemingsplan overeenkomstig de vigerende wetgeving, procedures en ISO 17020-norm uitgevoerd worden. De nodige procedures en instructies zijn ter beschikking voor de controleurs en inspecteurs en die leveren kwaliteitsvolle inspectierapporten af. De vastgestelde niet-conformiteiten worden grotendeels correct opgevolgd. De samenwerking met andere overheden is niet steeds gedocumenteerd (FAGG, FOD VVVL, Douane & Accijnzen).

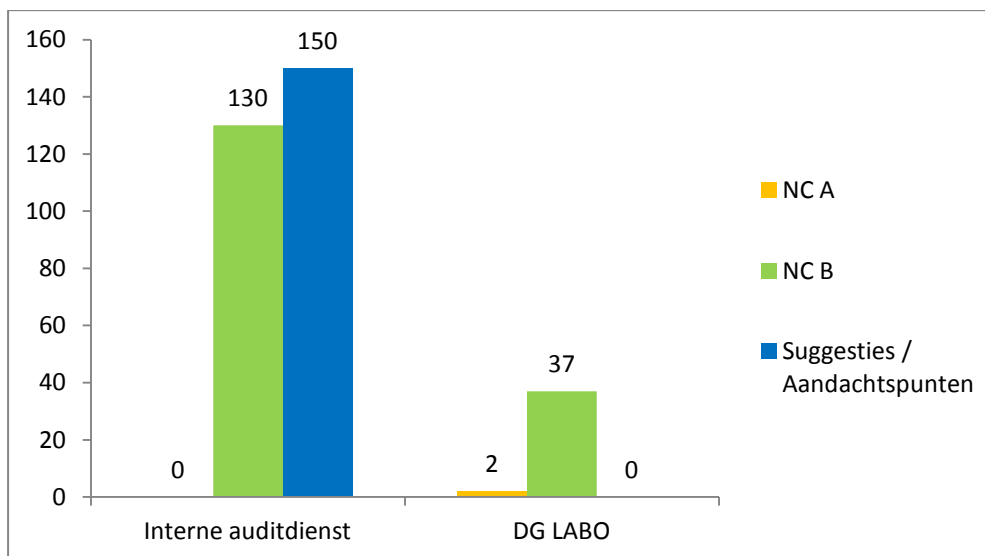
De geauditeerde processen (wegcontrole, ontwerp van monsternemingsplan en inspectieplan, financiering van de DMO-activiteiten, human resources, projectmanagementbeheer, juridische adviezen en geschillenbeheer, openen van nieuwe exportmarkten) worden geborgd. Een aantal processen dienen nog gedocumenteerd te worden (bv wegcontroles, projectmanagementbeheer, bevorderingsdossiers) of bestaande procesbeschrijvingen dienen gereviseerd te worden (uitvoer controleplan, juridische adviezen, inning retributies bij invoer). De dossiers zijn volledig en kwaliteitsvol. Blijvende aandacht dient besteed te worden aan de opvolging van vastgestelde niet-conformiteiten (financiering DMO's, uitvoer controleplan).

De ISO 17025-systeemvereisten worden door het labo van Melle en Gembloux gerespecteerd. Enkele procedures en documenten dienen geactualiseerd te worden.

Uit de second party audits (WIV, OCI) blijkt dat de aan de externe partners gedelegeerde taken correct worden uitgevoerd en dit overeenkomstig de gemaakte afspraken. Er zijn een aantal mogelijkheden tot verbetering qua rapportering (WIV) en een aantal processen dienen verder gedocumenteerd (OCI) of gereviseerd worden (WIV).

In totaal werden er door de interne auditdienst 127 aanbevelingen type B en 146 suggesties/aandachtspunten (S) geformuleerd. Er werden in 2015 geen niet-conformiteiten A geformuleerd. Onderstaande figuur 4 geeft de onderverdeling tussen de types van geformuleerde aanbevelingen weer.

Figuur 4: Overzicht van het aantal geformuleerde aanbevelingen en suggesties/aandachtspunten.

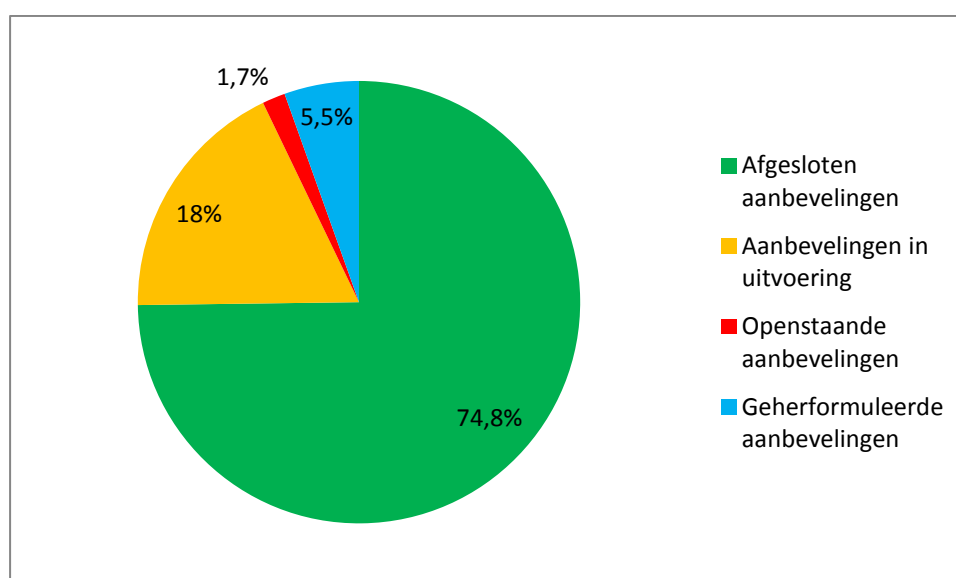

5.1.5. Resultaten van de opvolgingsaudits

In het auditprogramma 2015 waren 2 algemene opvolgingsaudits opgenomen (diensten van de DG Controle en DG Controlebeleid). De nog openstaande aanbevelingen bij de PCE's werden, indien mogelijk, mee opgenomen in de scope van de initiële audits.

In totaal werden 238 aanbevelingen geëvalueerd. De aanbevelingen waarvan de vooropgestelde deadline nog niet verstreken is, worden niet meegenomen in deze evaluatie. De voorgestelde acties werden zowel op hun doeltreffendheid en doelmatigheid beoordeeld. Van de geëvalueerde aanbevelingen kon 74,8% worden afgesloten. Voor 43 (18%) was de actie nog onvoldoende gerealiseerd om de aanbeveling af te sluiten en in 4 gevallen (1,7%) was er nog geen actie ondernomen. Ook werden 13 aanbevelingen (5,5%) geherformuleerd omdat de oude formulering niet aangepast was aan het actuele kader.

Figuur 5: Overzicht van de uitgevoerde opvolgingsaudits 2015

5.1.6. Belangrijkste conclusies van de audits uitgevoerd door DG Labo

Er werden in totaal 37 niet-conformiteiten type B en 2 niet-conformiteiten type A geformuleerd. Voor elke vastgestelde anomalie die een corrigerende en/of preventieve maatregel vraagt, wordt door de interne auditor van DG Labo een aanbeveling geformuleerd en worden er dus geen suggesties geformuleerd (zie figuur 4). De aanbevelingen type A hadden betrekking op enkele onvolledigheden in het validatiedossier en de I-MET methode. De NC B hadden onder meer betrekking op ontbrekende registraties en gegevens (in het validatiedossier), afwezigheid van acties naar aanleiding van een NC-vaststelling en enkele tekortkomingen in het kwaliteitssysteem.

5.1.7. Overzicht van de externe audits voor certificering en accreditatie van het FAVV

De in het verleden geleverde inspanningen tot het realiseren van de ISO 9001-certificatie alsook de ISO 17020, ISO 17025 en ISO 17043-accreditaties werden in 2015 verdergezet. Gezien de beslissing van het Directiecomité van 9 februari 2015 om het milieu- en duurzaamheidsbeleid niet meer apart te certificeren, werden er in 2015 geen ISO 14001-certificatie of EMAS audits uitgevoerd.

5.1.7.1. ISO 9001 en ISO 17020-audits

In 2015 werd, in het kader van de 2e ISO 9001-certificatiecyclus, de 2e toezichtsaudit door Vinçotte uitgevoerd. Het FSC bestuur en 3 PCE's werden geauditeerd en dit gedurende 5 mandagen. Er werden geen niet-conformiteiten vastgesteld. De algemene conclusie is dat het FAVV over een matuur en gestructureerd kwaliteitsmanagementsysteem beschikt met een zeer goede uitwerking van de proces approach. Er werden 8 verbetervoorstellen geformuleerd die opgenomen werden in de boordtabel van het FAVV.⁷

In de periode februari-maart 2015 vond de 1ste toezichtsaudit door BELAC van de ISO 17020-audit plaats (2de accreditatiecyclus). Het hoofdbestuur en 4 PCE's (inclusief de GIP Zaventem) werden geauditeerd en dit gedurende 8 mandagen. De documentering van de keuringsdossiers en de onderbouwing van de opleidingen worden als sterke punten door het auditteam beoordeeld. Er werden 8 niet-conformiteiten type B vastgesteld en 1 opmerking. De 8 niet-conformiteiten hadden onder meer betrekking op het gebrek aan toegevoegde waarde van het systeem van evaluatie van de vormingen, het niet identificeren van iedere bladzijde van het inspectieverslag, onvoldoende traceerbaarheid van de genomen acties n.a.v. de geformuleerde tekortkomingen, onvoldoende beschikbare instructies voor de beoordeling van inspectiebevindingen (pesticiden) en geen beschrijving van de resultaten van de fysieke fytosanitaire invoercontroles (GIP).

5.1.7.2. ISO 17025 en ISO 17043-audits

De BELAC-audits die voorzien waren voor 2014 werden begin 2015 uitgevoerd. De ISO 17043 nam één dag in beslag en er werden geen niet-conformiteiten geformuleerd. De ISO 17025 audit was de derde toezichtsaudit met uitbreiding (7de accreditatiecyclus). De 5 labo's werden geauditeerd alsook het hoofdbestuur van DG Labo. In totaal nam deze externe audit 14 mandagen in beslag en werden er 6 NC type A en 38 NC type B geformuleerd. De A-aanbevelingen hadden betrekking op de technische scope (onvoldoende uitwerken van de validatieparameters en onduidelijkheden in procedures).

5.2. Raadgevende activiteiten en specifieke onderzoeksdaten

Het auditprogramma van 2015 voorzag een interne audit betreffende het beheer van projecten (IAQP 2015-16). Aanvankelijk was dit een zekerheidsverstrekking auditopdracht maar gezien dit proces nog in ontwikkeling was, werd beslist om deze auditopdracht te wijzigen in een raadgevende activiteit. De interne auditoren hebben in 2015 geen interne (fraude-)onderzoeksdaten uitgevoerd. De activiteiten van de CAE als raadgever in de werkgroepen rond integriteit en interne fraude werden in 2015 verdergezet.

⁷ Waaronder het optimaliseren van het ABS-systeem van de interne audit, de door de interne audit geformuleerde suggesties op te nemen in de boordtabel, centraal opvolgen van de PCE-boordtabellen door een centrale tool, onduidelijkheid voorkomen door de voorziene terminologie te gebruiken.

6. Follow-up van de actieplannen

6.1. Interne auditcel

De laatste fase in het auditproces is de opmaak van een actieplan door de geauditteerden, de invoegstelling en de opvolging ervan door de interne auditcel. Het actieplan vermeldt de preventieve en/of corrigerende acties die tegemoetkomen aan de geformuleerde aanbeveling, alsook de verantwoordelijke en de uiterste datum van implementatie. Na validatie door de interne auditcel worden deze acties opgenomen in een Excel-tabel teneinde de opvolging ervan te monitoren.

Tabel 3: Overzicht van de geëvalueerde aanbevelingen exclusief EMAS en DG Labo (dd 01/03/2016)

Jaar	Aantal aanbevelingen	Geëvalueerd				Nog te evalueren
		Afgesloten	In uitvoering na opvolging	Open na opvolging	Geherformuleerd	
2007	119	112	0	0	7	0
2008	228	205	0	0	23	0
2009	278	252	5	2	18	1
2010	454	428	13	1	12	0
2011	402	341	24	6	20	11
2012	194	126	12	3	5	48
2013	195	85	14	3	3	90
2014	148	6	6	0	1	135
2015	94*	2	0	0	0	92
Totaal	2.112	1.557	74	15	89	377
%		73,7%	3,5%	0,7%	4,2%	17,9%

* Op 01/03/2016 was het actieplan voor een aantal audits nog niet gevalideerd, waaronder 80 aanbevelingen die in het kader van de algemene opvolgingsaudit bij DG Controlebeleid werden opgevolgd.

Vanaf de opstart van de interne auditdienst in 2007 tot en met 2015 werden er in totaal 2.112 aanbevelingen geformuleerd. De aanbevelingen gemaakt in het kader van de EMAS-audits en de LABO-audits zijn hier niet inbegrepen (zie 6.2 en 6.3). De cijfers in tabel 3 geven een momentopname weer en houden alleen rekening met de resultaten van de opvolgingsaudits. Gezien er bij elke DG om de 2 jaar een algemene opvolgingsaudit wordt uitgevoerd is het mogelijk dat sinds deze opvolgingsaudits acties werden ondernomen maar de aanbeveling nog niet "officieel" door de interne auditcel werd afgesloten.

Van de 2.112 geformuleerde aanbevelingen dienen nog 377 aanbevelingen (17,9%) geëvalueerd te worden in een opvolgingsaudit. Slechts een kleine minderheid van de al geëvalueerde aanbevelingen hebben de status "open na opvolging" (voor 1% was er nog geen enkele actie ondernomen) of "in uitvoering na opvolging" (voor 3,5% van de aanbevelingen werd een eerste aanzet genomen maar is de uitvoering nog onvoldoende gerealiseerd).

6.2. DG Labo

De wijze waarop de vastgestelde afwijkingen (evaluaties, klachten, (interne) audits, ...) door de interne auditoren van DG Labo dienen beheerd te worden, staat beschreven in de procedure "Beheer van afwijkingen en maatregelen" (2011/432/LAB). De registratie, de beoordeling (oorzakenanalyse, impactanalyse), de implementatie van de maatregelen en de effectiviteitsbeoordeling gebeurt door middel van een applicatie (Q-app). De aanbevelingen type A dienen onmiddellijk (binnen de maand) behandeld te worden. Op 3/3/2016 waren er geen openstaande aanbevelingen type A en 27 openstaande aanbevelingen type B.

6.3. EMAS

Er werden in de periode 2009-2014 in totaal 190 aanbevelingen geformuleerd. In het kader van de nieuwe beleidsverklaring van het FAVV (zie 5.1.2) werden alle nog openstaande aanbevelingen (een 100-tal) geëvalueerd. Voor 2 hiervan werd beslist om deze op te volgen in een opvolgingsaudit. De

overige worden afgesloten op basis van de positieve externe auditresultaten en het feit dat het Directiecomité beslist heeft om geen aparte EMAS-certificatie meer te ambiëren. Daarnaast werd door de interne auditcel beslist om duurzaamheidsaspecten systematisch op te nemen in de auditscope van het beheer van een site (PCE of labo).

7. Verslag van de interne controle

De interne audit van het FAVV heeft geen bijzondere opmerkingen op het verslag van het interne controlesysteem 2015, dat op 1 februari 2016 op het Directiecomité van het FAVV werd besproken en op 15 februari 2016 overgemaakt werd aan het federaal Auditcomité. In dit verslag werd een antwoord geformuleerd op de door het ACFO geformuleerde opmerkingen (hoofdstuk 4), een toelichting gegeven inzake de gerealiseerde vooruitgang ten opzichte van de COSO/INTOSAI-componenten (hoofdstuk 5), een voorstelling van het actieplan ter verbetering van het interne controlesysteem voor 2016 en een overzicht van de interne en externe audits (hoofdstuk 7). In dit verslag erkent het Directiecomité en haar voorzitter hun verantwoordelijkheden voor de uitwerking, de invoering en de opvolging van het interne controlesysteem (hoofdstuk 1).

8. Algemene conclusie

Het auditprogramma 2015 werd gerealiseerd en de vooropgestelde KPI's werden grotendeels behaald. In 2015 werd een eerste stap gezet om het auditprogramma van DG Labo te stroomlijnen met het auditprogramma van de interne auditdienst. In 2016 zal dit pad verder bewandeld worden en zullen alle systeemaudits van DG Labo uitgevoerd worden door de interne auditoren van IAQP. Hiermee komt de interne auditcel tegemoet aan de aanbeveling van het ACFO.

De uitgevoerde audits tonen aan dat de processen door het FAVV beheerst en correct toegepast worden. Enkele bijstellingen op het vlak van de beschrijving van bestaande processen, het reviseren van bestaande procedures en het documenteren van de samenwerking met andere overheidsdiensten zijn nodig.

Het verslag van het Federaal Auditcomité onderschrijft dat de interne auditdienst professioneel en gestructureerd werkt. Dit wordt bevestigd in de rapportering van de externe auditoren (ISO-audits). De interne auditdienst tracht jaarlijks haar eigen werking te optimaliseren. De in 2015 gehouden algemene tevredenheidsenquête heeft onder andere ertoe geleid dat de scope en doelstellingen van de in 2016 uit te voeren interne audits duidelijker gedefinieerd zullen worden.

In 2015 werd er door de interne auditdienst beduidend veel tijd geïnvesteerd in de uitwisseling van expertise met andere partners (FAGG, FSAI). Deze inspanningen zullen in 2016 verder gezet worden (bv deelname aan de BTSF-opleidingen).

De oprichting van de FIA in 2016 en de opstart van het integratietraject van het FAVV in deze federale interne auditdienst is een uitdaging voor de komende jaren.

9. Afkortingen

ACFO	:	Auditcomité van de Federale Overheid
ANT	:	Antwerpen
B&B	:	Budget en Beheerscontrole
BEMEFA	:	Beroepsvereniging van de mengvoederfabrikanten
BRU	:	Brussel
BRW	:	Waals-Brabant
CAE	:	Chief Audit Executive (hoofd van de interne auditcel)
CEO	:	Chief Executive Officer
CER	:	Centre d'Economie Rurale Marloie
C/I	:	Controleur / Inspecteur
CONT	:	DG Controle
CRA-W	:	Centre wallon de recherches agronomiques
DG	:	Directeur-generaal of Directie generaal
DMO	:	Dierenarts met opdracht
EMAS	:	Environmental Management and Audit Scheme (Milieumanagement- en Audit Schema)
EU	:	Europese Unie
FAGG	:	Federaal Agentschap voor Geneesmiddelen en Gezondheidsproducten
FAVV	:	Federaal Agentschap voor de Veiligheid van de Voedselketen
FIA	:	Federale Interneauditdienst
FLVVG	:	Federaal Laboratorium voor de Voedselveiligheid Gentbrugge
FLVVGx	:	Federaal Laboratorium voor de Voedselveiligheid Gembloux
FLVVL	:	Federaal Laboratorium voor de Voedselveiligheid Luik (Wandre)
FLVVM	:	Federaal Laboratorium voor de Voedselveiligheid Melle
FLVVT	:	Federaal Laboratorium voor de Voedselveiligheid Tervuren
FWA	:	Fédération Wallonne de l'Agriculture
FOD VVVL	:	Federale Overheidsdienst Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu
FVO	:	Food and Veterinary Office (Voedsel en Veterinair Bureau)
GIP	:	Grensinspectiepost
HAI	:	Henegouwen
IAQP	:	Dienst Interne Audit, Kwaliteit en Preventie
IIA	:	Instituut van interne auditoren
KPI	:	Key Performance Indicator (kritieke prestatie-indicator)
LIE	:	Luik
LIM	:	Limburg
LUX	:	Luxemburg
NAM	:	Namen
NC	:	Niet-conformiteit
NOE	:	Nationale Opsporingseenheid
OCI	:	Inspectie en certificeringsorganisme
OECO	:	Belgische vereniging voor onderzoek en expertise voor de consumentenorganisaties
OFO	:	Opleidingsinstituut van de Federale Overheid
OIVO	:	Onderzoeks- en informatiecentrum van de Verbruikersorganisaties
OVL	:	Oost-Vlaanderen
PCCB	:	Politique de Contrôle - Controlebeleid
PCE/UPC	:	Provinciale Controle-Eenheid
VIA	:	Verantwoordelijke Interne Audit
VBR	:	Vlaams-Brabant
WIV	:	Wetenschappelijk Instituut Volksgezondheid
WVL	:	West-Vlaanderen

10. Bijlage 1: Auditprogramma 2015

N°	Type audit	Entiteit	Audits (scope) NL	Qui/wie	Aantal Aanbevelingen en suggesties
AIQP 2015-01	Opgvolgingsaudit	DG CONT - FSC	Algemene opvolgingsaudit	IAQP	1 aanbeveling B 4 suggesties
AIQP 2015-02	Opgvolgingsaudit	DG PCCB	Algemene opvolgingsaudit	IAQP	2 aanbevelingen B 5 suggesties
AIQP 2015-03	Operationeel	CONT > NOE PCE LIM Hormonen-cel, Evaluatiecommissie	Beheren en uitvoeren van versterkte controles (buiten controleplan) in het kader van de strijd tegen externe fraude in de runder- en paardensector (identificatie, traceerbaarheid, residuen). Notificatie van H, N1, N2, M1, M2 en R-codes en controlemaatregelen ten opzichte van bepaalde substanties en de residuen ervan in levende dieren en in hun dierlijke producten.	-	Geannuleerd en vervangen door AIQP 2015-21
AIQP 2015-04	Operationeel	UPC LIE PCCB > S2 NOE FOD VVVL	Uitvoeren van het controleplan (inspecties en monsternames) in de pluimvee- en varkenssector. Met bijzondere aandacht voor het houden van geneesmiddelen op de boerderij, epidemiologische bewaking, bedrijfsbegeleiding en de grensdierenartsen.	IAQP	4 aanbevelingen B 3 suggesties
AIQP 2015-05	Operationeel	PCE ANT CONT > PRI PCCB > S2	Uitvoeren van het controleplan (inspecties en monsternames) in broederijen, vermeerdering- en selectiebedrijven.	IAQP	11 aanbevelingen B 8 suggesties
AIQP 2015-06	Operationeel	CONT > IEC + PRI UPC BRW PCCB > S2 + S4 FOD VVVL	Controles in de sector diersoorten niet bestemd voor humane consumptie: invoer, uitvoer en intracommunautaire verkeer, houden van en handel in levende dieren (vb CITES). Met bijzondere aandacht voor de problematiek van de hondsdolheid (illegale invoer).	IAQP	7 aanbevelingen B 8 suggesties

AIQP 2015-07	Operationeel	PCCB LABO HB	Ontwerpen van het monsternemingsplan.	IAQP	20 aanbevelingen B 19 suggesties
AIQP 2015-08	Operationeel Derogatie/second party	WIV	Samenwerking met WIV: microbiologie en NRL chemie	IAQP	2 aanbevelingen B 3 suggesties
AIQP 2015-09	Operationeel	CONT > HB SGAD>FIN SGAD > B&B	Financiering van de DMO-activiteiten.	IAQP	14 aanbevelingen B 8 suggesties
AIQP 2015-10	Operationeel Derogatie/second party	PCCB > S3 OCI	Beheer van OCI's en van de door de OCI uitgevoerde ACS audits.	IAQP	2 aanbevelingen B 3 suggesties
AIQP 2015-11	Operationeel Opvolgingsaudit	CONT > IEC PCE WVL PCE VBR PCCB > S4 SGAD >FIN SGAD >B&B	Controles uitgevoerd in de GIP's (met inbegrip van de financiering). Samenwerking met de douane administratie. + opvolgingsaudit GIP	IAQP	21 aanbevelingen B 6 suggesties
AIQP 2015-12	Operationeel	PCCB > S2 CONT > PRI UPC NAM UPC LUX	Uitvoeren van het controleplan (inspecties en monsternames) in de sector bijen en andere productie van dieren (haasachtigen, insecten, slakken en schaaldieren) Beheer van de PCE NAM (bestuur, budget, ...).	IAQP	5 aanbevelingen B 7 suggesties
AIQP 2015-13	Operationeel	PCCB > S2 + S4 CONT > PRI UPC NAM UPC BRW	Uitvoeren van het controleplan (inspecties en monsternames) in de sector winnen, behandelen, opslag en handel in sperma van rund, paard, varken, schaap, geit en in vitro verzamelen, behandelen, opslag en overplanten van embryo's. Met in het bijzonder aandacht voor invoer, uitvoer en	IAQP	8 aanbevelingen B 8 suggesties

			intracommunautair handelsverkeer.		
AIQP 2015-14	Operationeel	PCCB > S1 CONT > PRI UPC HAI	Uitvoeren van het controleplan (inspecties en monsternames) in de sector (PPV) zaaizaden, vermeerderingsmateriaal en pootgoed.	IAQP	5 aanbevelingen B 13 suggesties
AIQP 2015-15	Operationeel	SGAD > P&O	Beheer van de human resources met in het bijzonder aandacht voor het beheer van de competenties van de medewerkers.	IAQP	8 aanbevelingen B 12 suggesties
AIQP 2015-16	Operationeel	SGAD > ICT Business	Beheer van projecten met inbegrip van IT projecten.	IAQP	7 suggesties
AIQP 2015-17	Operationeel	PCCB + CCER	Ontwerpen en beheren van het inspectieprogramma met in het bijzonder aandacht voor de activiteiten van de CCER.	IAQP	2 aanbevelingen B 3 suggesties
AIQP 2015-18	Operationeel	SGAD > JD	Opstellen van juridische adviezen en geschillenbeheer.	IAQP	4 aanbevelingen B 8 suggesties
AIQP 2015-19	Operationeel Derogatie/second party	PCCB > S2 CONT > PRI PCE OVL Rendac	Samenwerking met Rendac.	-	Geannuleerd
AIQP 2015-20	Operationeel	PCCB > S4 CONT > IEC AWEX, FIT	Beheer van exportdossiers (bilaterale akkoorden en relaties met de sectoriële organismen en regionale autoriteiten).	IAQP	7 aanbevelingen B 13 suggesties
AIQP 2015-21	Operationeel	CONT > UNE PCE LIM	Wegcontroles en samenwerking met andere overheden.	IAQP	4 aanbevelingen B 3 suggesties
AIQP 2015-22	ISO 17025	FLVVM	Systeemaudit	IAQP	1 rapport: 3 aanbevelingen B 9 suggesties
AIQP 2015-23	ISO 17025	LFSAGx	Systeemaudit	IAQP	
EMAS 2015-01	EMAS	UPC BRW	Milieumanagementsysteem ISO 14001 - EMAS	-	Geannuleerd
EMAS 2015-02	EMAS	FSC	Milieumanagementsysteem ISO 14001 - EMAS	-	Geannuleerd
EMAS 2015-03	EMAS	UPC NAM	Milieumanagementsysteem ISO 14001 - EMAS	-	Geannuleerd

EMAS 2015-04	EMAS	PCE ANT	Milieumanagementsysteem ISO 14001 - EMAS	-	Geannuleerd
EMAS 2015-05	EMAS	UPC LIE	Milieumanagementsysteem ISO 14001 - EMAS	-	Geannuleerd
EMAS 2015-06	EMAS	FLVVG	Milieumanagementsysteem ISO 14001 - EMAS	-	Geannuleerd
LABO 2015-01	ISO 17025	LFSAL	ISO 17025 – clause 4	-	Geannuleerd
LABO 2015-02	ISO 17025	FLVVT	ISO 17025 – clause 4	-	Geannuleerd
LABO 2015-03	ISO 17025	FLVVG	ISO 17025 – clause 4	-	Geannuleerd
LABO 2015-04	ISO 17025 Proces dispatching	FLVVM	ISO 17025 – clause 4 & dispatching	IAQP	Deze audit werd overgedragen aan IAQP (IAQP 2015-22)
LABO 2015-05	ISO 17025 Proces dispatching	LFSAGx	ISO 17025 – clause 4 & dispatching	IAQP	Deze audit werd overgedragen aan IAQP (IAQP 2015-23)
LABO 2015-06	ISO 17025 TEST	LFSAL	ISO 17025 clause 5 - geaccrediteerde methoden	LABO	12 aanbevelingen B
LABO 2015-07	ISO 17025 TEST	FLVVT	ISO 17025 clause 5 - geaccrediteerde methoden	LABO	7 aanbevelingen B
LABO 2015-08	ISO 17025 TEST	FLVVG	ISO 17025 clause 5 - geaccrediteerde methoden	LABO	5 aanbevelingen B
LABO 2015-09	ISO 17025 TEST	FLVVM	ISO 17025 clause 5 - geaccrediteerde methoden	LABO	2 aanbevelingen B
LABO 2015-10	ISO 17025 TEST	LFSAGx	ISO 17025 clause 5 - geaccrediteerde methoden	LABO	2 aanbevelingen B
LABO 2015-11	ISO 17025 CAL	FLVVM	Kalibratie van pipetten	LABO	4 aanbevelingen B 3 suggesties
LABO 2015-12	ISO 17043 – 014 - PT	LFSAGx	BU PT schemes - ISO 17043	CRA	1 aanbevelingen B
LABO 2015-13	ISO 17025 TEST	LFSAL	ISO 17025 clause 5 - uitbreiding vaste scope	LABO	Gecombineerd met

					LABO 2015-06
LABO 2015-14	ISO 17025 TEST	FLVVT	ISO 17025 clause 5 - uitbreiding vaste scope	LABO	Gecombineerd met LABO 2015-07
LABO 2015-15	ISO 17025 TEST	FLVVG	ISO 17025 clause 5 - uitbreiding vaste scope	LABO	Gecombineerd met LABO 2015-08
LABO 2015-16	ISO 17025 TEST	FLVVM	ISO 17025 clause 5 - uitbreiding vaste scope	LABO	Gecombineerd met LABO 2015-09
LABO 2015-17	ISO 17025 TEST	LFSAGx	ISO 17025 clause 5 - uitbreiding vaste scope	LABO	Gecombineerd met LABO 2015-10
LABO 2015-18 = EMAS 2015-06	EMAS	FLVVG	Milieumanagementsysteem ISO 14001 - EMAS	-	Geannuleerd
LABO 2015-19	ISO 17025 TEST	FLVVG	Vorbereiding FVO audit	LABO	2 aanbevelingen B
LABO 2015-20	ISO 17025 TEST	CER	Vorbereiding FVO audit	LABO	Geen aanbevelingen
LABO 2015-21	ISO 17025 TEST	FLVVG	ISO 17025 clause 5 - uitbreiding vaste scope AAS HG voor As in diervoeders	LABO	2 aanbevelingen A 2 aanbevelingen B